

Forsvarschef: Etisk kan dansk operation i Irak diskuteres

13. marts 2018 Ritzaus Bureau Niels Peter Northrup... 587 ord Id: e6a9c743

Begrebet "ulovligheder" var elastisk i metermål, siger Jesper Helsø i retssag om Operation Green Desert.

København

Toppen i forsvaret var vidende om, at der blev brugt barske metoder mod tilfangetagne, da danske soldater deltog i en omstridt operation i det sydlige Irak i 2004.

Det bekræfter den tidligere forsvarschef Jesper Helsø, da han tirsdag udspørges i Østre Landsret.

Her har 23 irakere sagsøgt Forsvarsministeriet. De siger, de blev udsat for tortur, efter at de blev taget til fange under Operation Green Desert i november 2004 nær Basra - og at ministeriet er medansvarlig.

For at forberede sig på opgaven har Jesper Helsø kigget i sin dagbog, oplyser han. Og under de mere end to timers udspørgen når han at bruge flere militærfaglige udtryk og to gange at understrege særligt én læresætning - at den smukkeste vej er kommandovejen.

Omkring 1000 soldater - briter, danskere og irakiske militsfolk - deltog i operationen.

Vidste man, at der foregik tortur i irakiske fængsler, vil Forsvarsministeriets advokat vide.

- Man havde den viden, at kulturen var anderledes. Man gik hårdere til tilbageholdte, man gik hårdere til fanger, svarer Helsø.

- Man havde en generel viden. Men det er ikke det samme, som at briterne vidste, at en chef på en bestemt politistation var uden for pædagogisk rækkevidde, siger han.

Dermed henviser den tidligere forsvarschef til, at der samme år var lavet en aftale, som kaldes brite-finten. Danske soldater skulle helst ikke selv tage folk til fange. Det skulle i stedet briterne.

- Der er ingen tvivl om, at medierne og en række personer så dette her sådan, at

Danmark sørgede for ikke selv at få snavs på fingrene. Men det var en ren aftale mellem Danmark og briterne om, hvordan det skulle køre. En finte behøver ikke at være en finte, siger Helsø.

Ved Operation Green Desert skulle danske soldater danne en såkaldt ydre ring. Men deltog de så ikke i den mishandling, der kunne finde sted, lyder et spørgsmål.

- Etisk kan man altid diskutere det. Det er mennesker i uniform, der er pålagt en opgave. Man giver dem ro ved at skabe en ydre ring, så der ikke kommer noget udefra eller noget indefra. Det er det ansvar, man har, siger Helsø.

I sommeren 2004 fastslog Justitsministeriet, at danske styrker skulle "søge at modvirke", at irakiske styrker begik ulovligheder.

- Nøgleordet er for mig "søge". Det vil sige, at det ikke altid kan opnås, siger Jesper Helsø.

Ifølge Justitsministeriet skulle danske soldater også søge at gribe ind overfor ulovligheder.

- En dansk delingsfører kan godt gå hen til en irakisk delingsfører og sige, det du laver der, er ikke orden. Men man tilråder, at man går kommandovejen. Man skal altså ikke gribe ind overfor ulovligheder, spørger en af irakernes advokater.

- Jeg har ikke sagt, at man ikke skal gribe ind. Jeg har sagt, at man skal overveje det. Justitsministeriet har i notitsen ikke defineret ulovligheder - ja, undskyld høje ret, det er elastik i metermål, siger Helsø direkte til de tre landsdommere.

Undervejs spørges han også om grænsen mellem hårdhændet behandling og mishandling.

- Jeg kan se, at nogle fik hætter over hovedet og fik strips på hænderne. De blev tvunget til at sidde ned. Det ville et normalt menneske i København betragte som en hårdhændet behandling.

- Men når man får en geværkolbe i nakken, eller når man får slag eller spark i nyrer og andre steder, er vi ovre den grænse, siger Jesper Helsø.

I øvrigt understreger den tidligere forsvarschef flere gange, at danske styrker ikke havde befalingsret i forhold til irakerne.

Onsdag afhøres chefen for danske bataljon, oberst John Dalby.

/ritzau/